

Det begynder med sproget

KRONIK DEN 21. OKTOBER 2008

De nordiske landes fælles parlament - Nordisk Råd - mødes i slutningen af oktober i Helsingfors. Her vil minister for nordisk samarbejde og undervisningsminister Bertel Haarder slå et slag for at styrke den sproglige forståelse. Det står nemlig skidt til, skriver han.

BERTEL HAARDER

undervisnings-
minister
(V)

Aldrig før har så mange danskere taget arbejde i et andet nordisk land og så mange indbyggere i de nordiske lande krydset hinandens grænser så ofte som nu. Og aldrig før har private virksomheder samarbejdet så meget hen over de nordiske grænser, jævnfør Arla, Cool, Norden, ølproduktion med mere.

Det er, som om borgerne og virksomhederne er blevet mere nordiske end politikerne! Derfor er det paradoksalt, at det samtidig går ned ad bakke for nabosprogsundervisningen og den gensidige sprogforståelse.

I Finland står det skidt til med det svenske sprog, mens dansk er blevet svækket i Island. Hvad være er: de unge i Norden foretrækker at kommunikere med hinanden på engelsk. De forstår ikke de andre nordiske landes sprog, og der er store huller i deres viden om de nordiske landes kulturelle og sproglige fællesskab.

En undersøgelse af internordisk forståelse lavet i 2005 viste, at forståelsen af nabosprog er faldet de seneste 30 år, og at unge danskere og svenskere ikke forstår hinanden særligt godt.

Forskerne konkluderede, at den danske ungdom og specielt københavnere havde en meget lille interesse for de øvrige nordiske lande.

Danskerne var betydeligt min-

dre villige til at flytte til et af nabolandene for at bo eller studere, og de så også mindre svensk tv og læste færre svenske aviser end de unge fra Malmø, der både læste flere danske aviser og så mere dansk tv.

Det kan synes ret paradoksalt, at det er den vej, det er gået, samtidig med, at Øresundsregionen er inde i en rivende udvikling. Der har aldrig før været så mange personer bosiddende i Skåne, der arbejder på den danske side af Øresund. Regionen producerer i dag mere end en fjerdedel af Danmarks og Sveriges samlede BNP. Dette skyldes ikke mindst Øresundsforbindelsen, der blev indviet i 2000. Siden 2001 er pendlingen over broen således firdoblet, og nu ud af 10 af disse pendler til den danske side af sundet.

Fortsætter udviklingen i samme tempo som de foregående år, vil der være over 50.000 pendlere i 2012. Det er problematisk, at interessen for de nordiske sprog er så lav.

Det nordiske sprogfællesskab er noget helt unikt. De nordiske lande er kommet meget langt i international sammenhæng ved at fremstå som en samlet region. Den nordiske velfærdsmodel er berømt verden over for velfærdsstaternes effektivitet, deres økonomiske, politiske og kulturelle åbenhed over for omverdenen og en politisk kultur præget af fredelig konfliktløsning og en demokratisk udvikling baseret på omfattende folkelig deltagelse med stærke bonde- og arbejderbevægelser. Kvinderne har en meget høj erhvervsfrekvens. Otte ud af 10 kvinder i Norden er på arbejdsmarkedet, og mænd og

kvinder er blandt de mest ligestillede i verden. Vi kan være stolte af nordisk kunst og design, som fylder langt mere, end vores størrelse berettiger til, på førende museer som f.eks. Museum of Modern Art i New York. Internationale trendmagasiner som Wallpaper og Monocle hylder Nordisk og skandinavisk design, som er kendt for som et særligt skandinavisk brand - modernisme med rene, stramme linjer og brug af træ, der vokser på vore breddegrader - eg, bøg og fyr for eksempel. Finn Juhl, Wegner, Kjærholm, finske Alvar Aalto og Eero Saarinen svenske Bruno Mathsson og mange flere står for en stærk nordisk designtradition. Nu går det nordiske køkken sin sejrsgang herhjemme og i verden. Verdens 10. bedste restaurant, danske Noma (titlen står for "nordisk mad"), har for alvor åbnet øjnene for det nordiske køkken.

Der er med andre ord al mulig grund til fortsat at dyrke og værne om det nordiske fællesskab. Og det begynder med sproget. Der er sikkert nogle, der vil mene, at der ingen grund er til at kunne forstå og gøre sig forståelig for nordmænd og svenskere på ens modersmål, når alle skandinaver taler glimrende engelsk.

Virkeligheden er imidlertid en anden. Kun en lille del af nordboerne taler så godt engelsk, at de kan udtrykke sig helt frit og utvunget. I Danmark har vi undervist i svensk og norsk i lang tid før, at de nordiske lande med Helsingforsaftalen i 1952 blev enige om, at de nordiske sprog skulle indgå i det faglige repertoire.

Men de sidste 30 - 40 år har na-

Jyllands Posten

Udg dato: /2008-10-21
Sektion: 00
Side: 22
Oplag: 150661
Læsertal: 550857
Medietype: Landsdækkende dagblade

CISION

Cision Danmark A/S
Vestergade 18E-F
1456 København K
info.dk@cision.com
www.cision.com

bosprogsundervisningen ført en stedbarnstilværelse i det danske undervisningssystem. Årsagen kan være, at faget dansk har så mange aspekter, at det kan være svært at nå det hele. Men tiden til at arbejde med det nordiske er givet godt ud. Man kan med en meget begrænset indsats lære at forstå de nordiske sprog. På ganske få uger kan man således opnå en dybere sprogforståelse af nabosprogene, end det er muligt at opnå efter flere års undervisning i et fremmedsprog.

Ved nordisk embedsmandskomites møde i februar 2007 blev et projekt om sprogpiloter godkendt. Nabosprogsundervisningen i grundskolen skal styrkes ved at udanne 60 praktiklærere til "nordiske sprogpiloter", som skal vejlede kolleger og elever og være ildsjæle i forbindelse med udviklingen af en bedre nabosprogsundervisning.

Jeg foreslog også i 2005, da Danmark havde formandskabet for Nordisk Ministerråd, at der blev udarbejdet en kanon over nordisk litteratur. Den er nu udkommet både i elektronisk form og i bogform med titlen "Nordisk litteratur til tjeneste" i starten af marts i år. Det er en rigtig flot bog med fremragende tekster af de ypperste forfattere i Norden.

Mit håb er, at den kan være til inspiration i både skolen og i den brede offentlighed. Tanken om et nært politisk samarbejde mellem de nordiske lande dukkede for alvor op efter Anden Verdenskrig. Det formaliserede samarbejde mellem de nordiske parlamentarikere begyndte i 1952 med oprettelsen af Nordisk Råd. I 1962 underskrev de nordiske lande Helsingforsaftalen og lige siden har det været et krav, at skoler i alle nordiske lande underviser i de skandinaviske sprog.

Men det er ikke alle, der har gjort lige meget ud af det. I 2006 vedtog Nordisk Råd efter anbefa-

ling fra Nordisk Ministerråd for første gang en Deklaration om nordisk sprogpolitik, som skal sikre sammenhæng i Nordisk Ministerråds sprogsatsninger. En dansk sprogprofessor har kaldt sprogdeklarationen for den største sprogpoltiske begivenhed efter Anden Verdenskrig. I deklARATIONEN er et af målene at: »En nordisk sprogpolitik bør tilstræbe, at alle nordboere kan kommunikere med hinanden på et skandinavisk sprog. Derudover skal alle lære mindst ét, men meget gerne to andre fremmedsprog«.

Med tiltrædelsen af deklARATIONEN forpligter landene sig til at arbejde for at realisere dette mål. Jeg var derfor også stærkt bekymret over meldingerne fra Ungdommens Nordisk Råd om, at man nu begynder at tale engelsk i stedet for skandinavisk sprog. Det undergraver sprog- og værdifællesskabet i Norden.

Danmark opfylder allerede på det formelle plan sprogdeklarationens intentioner, men vi kan gøre mere. Jeg har derfor selv taget spørgsmålet op på seneste møde for de nordiske samarbejdsministre i Göteborg i september. Vi var enige om at bede det svenske formandskab om til vores næste møde i december i år at udarbejde et oplæg om de sproglige udfordringer, det nordiske samarbejde står over for. Kulturprodukter som film, krimier, romaner, digte, kunst og design er også centrale for interaktionen. De nordiske landes kulturproduktion skal være kendt på tværs af nationale grænser.

Også vi danskere glæder os til at bruge Oslos nye operahus, og når danske romaner indspilles i Sverige som "Kongemordet" og svenske romaner topper de danske bestsellerlister f.eks., Stieg Larssons triologi, så gør det mere for den gensidige forståelse end alverdens programmer.

Udvekslingsprogrammer mel-

lem landene bør anvendes optimalt. Med Nordplus rammeprogrammet er der mulighed for, at børn, unge og voksne kan deltage i fælles nordiske netværk eller projekter, og der kan arrangeres udvekslinger af kortere eller længere varighed.

Også Nordjobb kan kobles til venskabsbytanken, så man kan udveksle unge mellem de nordiske venskabsbyer. Det går faktisk udmærket med at få unge fra de andre lande til Danmark, men antallet af danske unge, som kommer ud i Nordjobb i andre nordiske lande er for lille. Mulighederne og interessen er der. Lad os bruge hele Norden som vor hjemmebase og som affyringsrampe for fremstød i verden.

Jyllands Posten

Udg dato: /2008-10-21
Sektion: 00
Side: 22
Oplag: 150661
Læsertal: 550857
Medietype: Landsdækkende dagblade

Cision Danmark A/S
Vestergade 18E-F
1456 København K
info.dk@cision.com
www.cision.com

